

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÒMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

Lo millor plet es lo pitjor arreglo.

S' ha vingut dihent que han disminuït d' una manera considerable 'ls plets, de lo qual sembla 'ns n' hauriam d' alegrar si aixó fos degut á la mes morigeració de costums y á la major instrucció que cada hu tingues dels seus drets sens volguer res del pròxim ó no estar ofuscat per l' interés privat y propi. Però com no creyém que sigui aixó hem procurat meditar la causa y poca meditació 'ns ha bastat pera ensopegar. Y 'n dirém alguns dels motius que se 'ns ocorren per esser mes que públichs y no haverhi ningú que no 'ls sápga tan solsament s' haja d' haver tractar una volta sola ab los Tribunals de justicia.

Sapigut es que la lley mana que totas las declaracions dels testimonis sigan presas per lo mateix jutje, donchs bé tothom també sab que per rahó de las moltes ocupacions dels jutjes, aquestos tan sols reben lo jurament y que ni sisquera 'ls notaris sino 'ls dependents d' ells son los que rében tals declaracions y lo que volen es despatxar prompte y posan sols en molt estracte lo que ells

han entés especialment cuan es ab gent ruda. Aquesta es una de las cosas que deixan molt al aire la defensa de las parts puix que no tots los dependents, ni molt menos, poden tenir lo talent que té un jutje, persona intelligent y versada en lo dret.

Altre causa y també molt gran n' es la nova lley d'enjudiciament civil al manar que 'ls procuradors hajan de donar á cada una de las parts contrarias no sols copia del pediment si que de tots los documents que s' acompanyan, ab lo cual per pochs documents que hi haja y tant sols hi haja part contraria costa un sentit solament lo procurador en una petita demanda de judici declaratiu de major cuantía. Si á aixó hi afegim que 'ls procuradors per son lucro posan tan sols 8 ó 9 sílabas en cada ratlla escrita, 44 ratllas per fulla á 3 rals cada una d'ellas y que además lo paper sellat que s' ha d' emplear costa un sentit, d' aquí que no es estrany que sols cuan hi ha entera seguritat del venciment y 's tracta de cosa de molt valor en lo demes tothom se deixi tallar de la capa pera no pledejar perdent sos lligitims drets per la fundada por de que 'l litigi li costará tant ó mes de lo que pledeji.

Altres cosas diriam però per ara 'ns basta ab las ditas pera cridar la atenció de nostra Audiencia y Senyors Jutjes de 1.ª Instancia, porque si bé respecte al preu del paper sellat y 'l donar copia dels pediments res hi poden fer, tota vegada que aixó ha d' esser corretjit en altres alts llochs, no obstant respecte á rebre las declaraciones y á fer que las copias sigan de 20 sílabas per ratlla com los aranzels ho manan pels notaris, molt podriam fer en pro del públich en prestigi de la autoritat.

judicial y en favor dels pobres litigants que ab tot aixó 's veuhen impossibilitats de fer valer los seus drets si no han de fer gastos que pujin tant com lo que pledejan ó poch menos.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Cultiu de ramí. (*)

(Acabament.)

Com adob emplean en Torröella principalment las deixas de las destilerías ab lo fems d' estable.

Dels datos que ab suma amabilitat nos facilitá lo Sr. Negre obtinguts d' una plantada efectuada lo 3 d' Abril de 1885, deduhim los següents rendiments per hectárea:

La segada única de 1885 verificada en Setembre, doná 3.500 kilograms de tany, qual valor al preu de 10 pessetas los 100 kilograms, fou de 350 pessetas.

Primera segada de 1886, verificada á primers de Juliol: los brots arribavan á 2 metros d' alsada y la cantitat recolectada per hectárea, fou de 5.950 kilograms, que valgueren 595 pessetas. En Octubre devia procedirse á una segona tallada, qual rendiment suposarém igual al de la primera ó siga un total al any de 1.190 pessetas.

Devém advertir que las plantacions de ramí no donan lo máxim de la producció fins lo tercer ó quart any.

Los gastos de conreu corrent anyal, es á dir, sense compendre los de plantació, pero contant los adobs, regos, jornals, contribució, etc., se calculan en 700 pessetas per hectárea, y los de plantació, ó siga los del primer any resultan á 1.000 pessetas per hectárea.

D' aquestos datos se deduheix que 'l producte total dels dos primers anys es de 1.785 pessetas per hectárea, y los gastos pujan á 1.700 pessetas. En cambi en los anys següents, lo producte 'l podrém calcular major que en los dos primers junts, al pas que 'ls

---

(*) Vegis lo número anterior.

gastos no escedirán de 700 pessetas, resultant un benefici líquit de 1.000 pessetas per hectàrea.

Resultats idèntichs poden donar tots los terrenos que 's trovan en anàlogas condicions á las de Torröella de Montgrí y augurém á tots ells lo mes falaguer pervindre si las operacions se practiquessin com es degut, y s' extén la instalació de màquinas ó procediments pera despellar ó desfibrar.

GERONI BOLIBAR

Mercat de bestiar.

Doném un cop d' ull cap enrera, comparém las grans existencias de bestiar que en la última tardor conservavan acumulats en los corrallos los criadors de bestiar del país, y trovarém que l' estat actual dels mateixos revela una situació relativament satisfactoria y tranquilisadora pera nostra industria y comers.

Acobardits los pagesos per la falta d' articles de menjar y altrás apremiants necessitats, moderant sas primitivas pretensions, han lograt desferse de la irresistible carga que sobre d' ells pesava; y aquellas ramadas de bestiar cavallar, mular, y boví que guardavan inutilment y sense esperansas d' alleugerirlas, poch á poch, han anat colocantse, ara 'ls d' una mena, ara 'ls del altra, capitalisantlos tots, y alguns d' ells á un preu bastant equitatiu y remunerador.

Aixis nos ho confirman las noticias que hem inquirit sobre aqueix, pera nostra comarca, assumpto de capital interés.

Ab verdadera satisfacció hem sabut, donchs, que en diferentas y alternadas remesas han sortit durant aqueix hivern de la Cerdanya, mes de 40 caballs, de 2 á 3 anys, venuts á negociants de Barcelona y Valencia, pera un preu mitx de 500 pessetas cada cap.

Mes importants han sigut encara las transaccions realizadas en bestiar mular, donchs passa de 100 los que entre una y altra vegada han sortit del país. pagantse, per terme mitx, a 800 pessetas las mulas de tres anys.

La abundancia de bestiar boví que produheix lo país, no 'ns permet calcular lo número de caps venuts; ab tot nos consta que la exportació pera Barcelona se conta á centenars, aixó si, á preus bai-

xets; las badellas aventatjadas á 75 ptas, las vacas á 125 pessetas.

Las vendas en bestiar burriscal han sobresurtit per sa demanda y oferta á totas las de las demás especies; á 1.000 pessetas y mes s' han venut alguns caps, y encara, segons noticias, s' espera aviat la arribada de nous compradors procedents de Nova-York

Una manada de porchs extremenys ha vingut á reforsar lo contingent dels engreixats que reclama 'l consum ordinari d' aqueix aliment en nostra comarca; no obstant, los preus del bestiar porquí no han suferit alteració y se mantenen fermes á 7 rs. la carnicera.

Altra manada dels anomenats *campès* y de molt bona casta, procedents de la part de Bagá, vejerem també lo diumenje últim en lo mercat; se vengueren alguns d' aqueixos exemplars á 12, 14 y 16 duros, segons sa edat.

Tals son en resúm, las noticias qu podem donar del actual estat financier de nostre bestiar, y sentim viu plaher al consignarlas, suposat pue acusan un considerable ingrés de fondos, pera ab ells desentrotllar mes y mes la industria peculiar d' aquesta hermosa comarca.

De *La voz del Pirineo*.

MERCATS FIRAS Y CULLITAS.

Alcañiz.— La cria de bestiar está atravessant una verdadera crisis en tota aqueixa comarca del Baix Aragó. La falta de pasturas ocasionada per la escassetat de plujas, té als bestiars en visible decadencia, singularment lo de llana, que també ha baixat molt en los preus y péra 'l qual se presentan molt pochs compradors.

Banyolas.— Blat á 16'50 pessetas la quartera de 80 litres.—Ordi á 8'50.—Ségol á 14.—Cibada á 7'50.—Vessas á 16.—Fabas á 12'50.—Blat de moro á 12.—Mill á 12.—Panís á 7'50.—Fajol á 10'50.—Llovins á 8.—Fasols á 17'50.—Ous á 1 pesseta la dotzena.—Oli á 85 pessetas la carga.—Alls á 0'74 centims de pesseta lo 100.

Beceite (Baix Aragó).—La cullita de cereals vá ser escassa, y lo blat se ven de 19 á 20 rals la fanega del país, la que equival proximament á la meytat de la de Castella.

Gerona.—Blat á 17'50 pessetas la carga.—Mestall á 13'75.—Blat-demoro á 13'25.—Fasols á 17'75.—Fabas á 13'75.—Fajol á 13'25.—Cibada á 10'50.—Vessas á 16'25.—Ordi á 12.—Mill á 15.—Ségol á 16.—Patatas á 8.

Granollers.—Blat xeixa, de 15'50 à 16'50 pessetas la quartera.—Mestall, de 12 à 12'50.—Ordi, de 7'75 à 8'55.—Mongetas paretanas, de 15'25 à 15'57.—Id. manresanas, de 14'50 à 15'50.—Id. catalanas, de 13'00 à 13'50.—Id. dragonas, de 15 à 15'50.—Ganxets, de 22 à 22'50.—Blat de moro, de 9'25 à 10'50.—Fabons, de 11'50 à 12'00.—Fabas, de 10'50 à 11'00.—Vessas, de 14'00 à 15'50.—Patatas del país, de 3 à 3'50 lo quintá.—Id. de montanya, de 3'50 à 4'00.—Canem bregat, de 35 à 37'50.—Porchs grasos, de 1'70 à 1'80 la carnicera.—Bestiar de llana, à 2'50.—Vi regular, de 22 à 24 la carga.—Ous, de 1'09 à 1'20 la dotzena.—Lo mercat regular.

Olot.—Blat, de 15 à 16'50 pessetas la cuartera de 80 litres.—Mestall, de 13 à 14.—Blatdemoro, de 8'50 à 9'50.—Fasols, de 20 à 21.—Fabas, de 11 à 12.—Fajol, de 9 à 10.—Cibada, de 7 a 8.—Mill, de 6 à 7.—Ségol, de 11 à 12.—Panis, de 8 à 9'75.

Puigcerdá.—Blat, à 24 pessetas la carga.—Ordi, à 16.—Ségol, à 17.—Patatas, à 7.—Moltó, à 1'50 la carnicera.—Badella, à 1'25.—Bou, à 1.—Porch fresch, à 2'50.—Id. sech, à 2.—Llangonissa seca, à 4.

Reus.—Diu *El Somatent*, que ab animada concurrencia de vehins dels pobles comarcans se verificà lo mercat setmanal del dilluns en dita ciutat, operantse alguna cosa en fruyts del país, particularment en:

Atmetlla: que sostingué ab fermesa 'ls preus, colocantse quantas partidas se 'n presentaren durant la passada setmana à 15 1/4 y 15 1/2 duros fentsen també alguna partida als ultims, à 16, mes després fluxejà un poch y colocaren alguns quintás à 15 1/2 duros de la Esperansa.

Comuna: no se 'n va veure, per lo que no podem dir hagin variat los preus.

Mollar: Pocas operacions, falta demanda, lo que fa no 's trasllimiti de 8 3/4 duros lo sach de 50'40 kilos.

Avellana: Res podém afegir à lo dit anteriorment, porque continuan fluixos los preus y 's compra poch als preus avisats.

Ols: Han seguit fentse de 18 à 20 rals los fins de Reus, los de arrieria varian de 11 1/4 à 12 rals, las classes mijanas y de 13 à 14 rals los bons lo quartá.

Ripoll.—Blat, de 13 á 14 pessetas la cuartera de 70 litres.—Blat-demoro á 10.—Fasols, de 12 á 13.—Panis á 14.—Patatas, de 8 á 9.

Sitjes.—Tot una setmana s'ha necessitat pera 'l complert desglás de la neu cayguda durant los dias 10 y 11 del corrent. La nevada fou mes abundant en la part alta del terme municipal, perjudicantse 'ls taronjers y garrofers fins lo punt d' haver mort alguns de dits arbres, segons manifesta nostre apreciable colega *El Eco de Sitjes*.

Soller (*Mallorca*).—Ab la nevada ultima l' arbrat de nostra vall ha suferit perjudicis que molts anys d' esmerat conreu no logran reparar.

L' oliverar ha sigut lo mes castigat, y sobre tot lo que pobla la falda de nostras montanyas, suposat que l' excessiu pès de la neu en uns arbres de sí pesants per sa corpulencia, esqueixá infinitat de brancas y fins olivers enters. En la part alta de las montanyas es ahont se veu menos destrossa, á causa sens dubte de que un ventitjol, gronxant las brancas dels arbres, impedi s' apilés en ellas la neu.

Tarragona.—Segons la premsa de Tarragona, en lo mercat que 'l dimars anterior se celebrá en dita capital, regná mes animació que en l' altre, si be las tranzaccions foren escasas.

Los preus, efecte de la falta de demandas que té 'l comers y de la paralisació dels principals mercats extranjers, sufriren una petita baixa.

Torredembarra.—Escriuhen d' aqueixa vila que la pluja que caigué la anterior setmana ha millorat los sembrats y posat la terra en sahó pera las labors de las vinyas.

Se tem, no obstant, que la neu hagi perjudicat als admetllers que estiguin ja en sa florescencia y als garrofers que tenen bastant fruyt.

Las garrofas se cotisan encara á 4'50 pessetas lo quintá.

Valls.—Blat d' Aragón, de 15 á 16'50 la cuartera.—Ordi, á 8.—Fasols del Pinet, á 15.—Fabons, á 11'50.—Segó, á 4'50 pessetas la cuartera doble.—Prims, á 5'25.—Cuarta, á 9'50.—Farinas de 1.ª, á 17 rals la arroba.—De 2.ª, de 15 á 15'50.—De 3.ª, á 13'50. Oli d' oliva, de 12 á 14'50 rals lo quartá.—Garrofas, á 5'50 lo quintá.

Revista vinícola.

Poca cosa de nou tenim desgraciadament que comunicarvos. La calma continua sent bastant intensa puig lo despertament de negocis que vos indicabam en nostra anterior revista, ha tingut fins ara poch alcans, no determinantse encara los comerciants dedicats á la exportació de nostres vins, ferho sinó ab molt petita escala, lo cual per altra part se compren; puig sabentse dels mercats d' America que quedaban ultimament bastant assortits en vins de la cullita anterior, no considerarian prudent sobrecarregar massa aquellas existencias que á las horas d' ara deuen tocar al seu fi; esperém donchs veure, si lo comers trovará remuneradors los preus que obtingin per los vins d'enguany en los mencionats mercats y s' animará á establir una regular corrent de negoci ab l' Isla de Cuba y Repúblicas Sud-Americanas. En cuant de França que nos feyan esperar una major animació; que ja hi comensava á establirshi, y encara que molt petita; mes las últimas nevadas, dificultant los transports, se paralisá un poch las transaccions; però es de esperar que passats aquets motius, se reanudi lo petit moviment que se despertaba en lo negoci de vins.

En quant al consum local, apenas si savém véurerlo; puig no tenim noticias de compras fetas per nostres grans taberners, com se'n sabian anys avans, indubtablement deurán vendre en gran escala, brevatjes fabricats artificialment. ¡Quanta pérdua pera la viticultura si se mira ab indiferencia aquest assumpto. Se calcula que la ciutat sola de Barcelona, necessita pera 'l seu consum 30000 cargas de ví mensuales, consideris donchs los buyts que se deurian fer en los cellers de nostras masias si lo que venguessin los taberners fos vide such de rahims. Tenim noticias que se tracta de fer *algo* pera veure d' acabar ab aquest engany que tant perjudicial es pera la salut y merma la colocació á nostres vins. Que s' obri donchs ab activitat y energía, es lo que convé, ajudanthi tots ab las nostras forsas.

Continuéu creyent que los vins de color de cirera franchs de gust deuen mautenirse al preu de 20 pessetas la carga y de 25 los de fort color y de 15 á 18 ptas. los vins blanchs; guardant relació en favor, los privilegiats del Priorat, Ampurdá, Alella y altres comarcas catalanas.

Barcelona 26 Febrero 1886.

J. G.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, TAPINERÍA, 17.—BARCELONA.